

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Ecce venit cum nubibus. Sectio XVI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Amen ad-
uerbium con-
sentientis.

Græcè ἐν αὐτῷ ὁ νοῦς id est in ipso, ipsum etiam scilicet sunt, hoc est, stabiles sunt, nec habent admistum, etiam ἔτι non, sed solum, Etiam; hoc est veræ sunt, & implentur in Christo. Denique subiungitur, Ideo ἕκαστος per ipsum Amen Deo ad gloriam nostram: quod quidam sic interpretantur, Idem per ipsum Christum sunt Amen Deo, id est fideles & veræ apud Deum. Dicit etiam potest, & fortasse melius, Amen, hoc loco, non ponit loco nominis, sed aduerbium esse consentientis, & confirmantis hoc sensu, Idem per Christum dicimus, Amen Deo, hoc est, Dei in promissis implendis firmitati, fidelitati que consentientes, eam ipsam promissionem, veritatem, fidelitatemque Deo acceptam referimus: quam expositionem magis sonare videtur ipse Græcus contextus, qui sic habet ὁ ὅσων ἡ ἀπαγγελία ἦεν ἐν αὐτῷ ὁ νοῦς ἔτι αὐτῷ ἀμὴν τῷ ἦεν τῷ δεῦρ' ἔτι αὐτῷ, si enim illud ἔτι ἀμὴν, idem esset quod τῷ νοῦς, ut interdum alias: non erat opus repetere ἐν αὐτῷ, sed dicendum erat, ἐν αὐτῷ τῷ νοῦς, τῷ ἀμὴν, hoc est, in ipso sunt etiam & Amen, id est, veræ & fideles, quare cū Apollolus dicat, ἐν αὐτῷ τῷ νοῦς ἔτι αὐτῷ τῷ ἀμὴν, nō videtur voluisse eandem sententiam alijs verbis replicare, sed aliud quiddam dicere, hoc est, in ipso sunt veræ, & in ipso nos, Amen, dicimus. Accedit, quod illud τῷ δεῦρ' id non obscure declarat, quid enim quæso est Dei promissiohes esse fideles Deo: cū igitur Paulus dicat, & in ipso Amen Deo, non videtur illud Amen pro fideles vsurpare: sed pro aduerbio confirmantis & consentientis accipere, & que aded suppleendum esse verbum, dicimus, ut sit sensus, per ipsum Christum dicimus Deo, Amen, propter promissionum, quas in Christo adimpleuit, veritatem: itaque Amen, hoc loco ad aliam eius acceptionem pertinet, cuius paulō post mentionem facimus.

II.

Amen ad-
uerbium af-
firmantis.
Gen. 18. 14.
Item ἔτι ὀ-
ptantis.
Psal. 40. 14.
Psal. 71. 19.
Deut. 27. 16.
Ioannes des-
cribitur.

Hinc factum est, ut Amen, significet etiam, verè, ut Genes. 18. Num Amen, paritura sum anus, imo & sit aduerbium affirmandi, ut in Euangelio non semel, Amen, Amen dico vobis, Est etiam aduerbium optandi, quod Septuaginta per, ἕνεκεν, id est, fiat, reddiderunt, ut Pl. 40. Hebraicè, benedictus Dominus Deus Israel, a saculo, & usque in seculum, Amen, Amen, Septuaginta, fiat, fiat, Et Pl. 71. Hebraicè, Replebitur gloria eius uniuersa terra, Amen, Amen, Septuaginta, fiat, fiat. Denique Deuteronomij. 27. Hebraicè, Dicit omnis populus, Amen, Septuaginta, fiat. Quibus in locis manifestè, Amen, est optantis, qua significatione, Amen, scripsit Paulus cum ea voce omnes suas epistolas quasi aureo quodam puncto concludit, & ita etiam sumitur hoc loco à Ioanne cum ait, Ipse gloria & imperium in secula seculorum, Amen: optat enim, ut Christus ab omnibus colatur, atque in omnibus per fidem & charitatem imperium obtineat, hoc est, ut ipsum uniuersū glorificent, atque ut regem ac principem suum recipiant, summoque honore & aurore profsequantur.

Eccc venit cum nubibus.

SECTIO XVI.

I. EXCITAT Ioannes omnes ad colendam pietatem, & vigilandum ex eo quod Christus citò venturus sit ad uniuersale iudicium, hoc enim indicat illud, Ecce, & verbum presentis temporis, Venit ἐρχεται. Cum additur, nubibus, alluditur ad illud Christi apud Matth. cap. 24. Tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus.

Mat. 24. 30.
Cuiusmodi
futura sit nu-
bes in qua
Christus ad
iudicium ve-
nietus est.
Socius.

Cum Christus de suo ad iudicium aduentu, nubem seu nubes, in quibus est venturus, toties nobis, inculcet, opera pretiū est, primum disquirere, cuiusmodi ea nubes futura sit, atque in primis placet quod ait Sotus in 4. dist. 47. q. 2. art. 1. Nubem, seu nubes eiusmodi, futuras esse miraculosas, quia in ipso resurrectionis articu-

articu-

articulo motus cæli cessabit, nec amplius erunt vapores, qui possint in nubem conerescere. Probat etiam nobis, quod ait Rupertus in hunc locū *Huiusmodi, inquit, nubes non erunt, quales nunc sæpe videmus pluuijs rorantes, tempeque refrigerantes, sed procellose, ignem spirantes, & fulmina iacentes, iuxta illud Isai 49. Ignis in conspectu eius ardebit, & in circuitu eius tempestas valida.* Et illud Pauli 2. ad Thessalonicenses 1. *In revelatione Domini Iesu de celo cum Angelis virtutis eius, in flagnum ignis, dantis vindictam, is, qui non nouerunt Deum.* Quamuis hæc testimonia magis pertinet videantur ad ignem illum, qui dicitur, conflagrationis, quo vniuersus orbis paulo antè iudicium purgabitur. Et quidem terribilem futurum Domini ad iudicium aduentum, docet multis in locis sacra pagina, & Patrum omnium doctrina. Vnde Iob. 31. dicitur, *Semper, quasi timentes super me fluctus, timuere Deum, & pondus eius ferre non potui.* Quem locum Græci ita transtulerunt *ὅσοις Κουὶ ἐσὶ σὺν ἐμοῖς, & ὅσοις ἀνιμάματός αὐτοῦ ἐστὶν* id est, *Timor Dei contuit me, & captionem eius non feram.* Cuius loci literalis sensus is est: præterquam quod (ait Iob) turpe sit, pupillos, & pauperes opprimere, alia tamen me quoque causa deterruit, nimirum Dei timor, qui solet in eorum oppressores grauitè animaduertere, quare *timidi captionem eius*, id est, ne ab illo caperer, & acerrimè flagellarer: & secundum nostram editionem, *timui*, ne ab eo tamquam à grauissimo pondere opprimerer, id quod etiam dixit Salomon. Proverbiorum 23. *Ne attingas paruulorum terminos, & agrum pupillorum ne introcas, propinquus enim illorum fortis est, & ipse iudicabit contra te causam illorum.* Vbi per propinquum, Deus ipse intelligitur, pro quo Græcè est redemptor, sic enim habetur Græcè *ὁ γὰρ δυνατὸς ἐξ ὅσων αὐτοῦ ἐστὶν Κύριος χριστὸς τοῦ ὄντος*, hoc est redimens illos dominus fortis est: cui cōcinit quod sequitur, *& ἡ πνευματικὴ ἰσχυρία αὐτοῦ ἐστὶν μετὰ σοῦ*, hoc est, & iudicabit iudiciū illorum tecum: hoc est causam eorum defendendam suscipiet, iuxta illud Psal. 9. *Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.* Verum ad tempus iudicij refert D. Gregorius libro 20. Moralium cap. 16. *Quoniam, inquit, qui extremi iudicij aduentum intentamēte consideras, videt, quia tantus paupor imminet, quantum non solum tunc videre, sed etiam nunc prævidere pertimescit, qui a cum superna maiestatis vim ad iudiciū venientis, terroremque tanti examinis considerando, animus conatur exquirere, mox ad seipsum refugiens sese expanserit inuenire.*

Secundum ad procellam, & fulgura reuertamur, cohæret cum Ruperti sententia illud Esaia 66. *Ecce Dominus in igne veniet, & quasi turbo quadrigæ eius.* Quem locum tractans D. Augustinus libro 20. de Ciuitate Dei cap. 21. *Quasi ignis, inquit, Dominus veniet, (sequitur versionem Septuaginta) iis profecto, quibus pœnalis erit eius aduentus.* Ad litteram illud. *Quasi turbo velocissimum eius, & terribilem aduentum* notat, turbo enim celerrimè obuia quæque deiicit. Meminit verò Propheta *quadrigarum*, vt cum exercitu, quasi præliaturus, aduentare intelligatur. Et quidem modo, dum durat vita præfens, quadrigæ eius pulcherrimo nomine Saluatio appellatur. Habacuc cap. 3. *Qui ascendis super equos tuos, & quadrigæ tuæ saluatio.* Tunc verò in die iudicij; quasi turbo quadrigæ eius futura dicuntur: quam similitudinem etiam vsurpauit Hieremias cap. 23. *Ecce turbo dominicæ indignationis egredietur, & tempestas erumpens super caput impiorum.* Eodem spectauit Daniel. cap. 7. *Aspiciebam, inquit, donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedet, thronus eius flamma ignis, rota eius ignis accensus.* Porro est obseruandum, nubem istam, in qua Christus ad iudiciū veniet, probis quidem spem fiducia, & protectionis præbituram, reprobis autem fore terrificam: quod typicè in illa nube fuit expressum, quæ populum Hebræum ab Ægyptiorum exercitu diuidebat Exod. 14. vbi sic le-

Rupertus.
Esaia. 49. 3.
1. Thess. 17.
Iob. 31. 13.
Aduentus Domini ad iudicium terribilis.
Pron. 23. 10.
Deus paruulorum pauperum patronus Psal. 9. 14.
D. Greg.
II.
Esaia. 66. 12.
D. August.
Domini ad iudicium venientis habitus.
Habac. 3. 8.
Hier. 23.
Daniel. 7. 9.
Iudicij nubes proteclio probis, reprobum terror.

VIEGAS
APPOC
17

Exod. 14. 19. Nubes deserti qualis fuerit. Abulen.

gimus, Tollens se Angelus Domini, qui praecebat castra Israel, abiit post eos, & cū eo pariter columna nubis, priora dimittens post tergum, stetit inter castra Aegyptiorum, & castra Israel, & erat nubes tenebrosa, & illuminans noctem. Quem locum tractans Abulenlis quaestione 4. super decimum quartum caput Exodi, ait, Nubem illam fuisse tenebrosam contra partem exercitus Aegyptiorum, illuminantem verò noctem contra partem filiorum Israel, ita vavnum latus, quo respiciebat Aegyptios, tenebrosam esset, alteram verò, quo ad Hebraeos spectabat, omnino lucidam.

Exod. 10. 22.

Huc etiam pertinet illuc Exod. 10. cū dicitur: *Facta sunt tenebrae horribiles in universa terra Aegypti tribus diebus, nemo vidit fratrem suum, nec monit sede loco, in quo erat. Nihil unquam autem habitabant filij Israel, lux erat.* Id quod etiam in Dei throno igneo, paulò antè citato apud Danielem, declaratur, ignis enim cum paleam denigret, & consumat, aurum tamen reddit splendidius, & illustrius.

117.

Adventus Domini in nube. Chryso.

Secundò, Quæri potest, cur Deus in nube, seu nubibus, venturus sit? Respondemus eam esse causam, quia nubes est regalis Patris sui thronus, atque adeo tanquam princeps in paterno throno, hoc est, in nube consistet. Idcirco enim Divus Chrysostomus ait, Christo in Ascensione missam fuisse à Patre nubem, quasi sellam regalem, tomo tertio sermone de Ascensione Domini. *Helias, inquit, in curru igneo ascendit, Christus in nube, nempe quando servus vocabatur, curru mitabatur, ut veniret, at quando filius ascendebat, Dominica sedes currerat, ne tantum Dominica, sed etiam Paterna.* Etenim de Patre eius ait Esaias capite 19. *Ecce Dominus sedet in nube levis, seu, ut nostra habet translatio, Ecce Dominus equitabit super nubem le-*

Augustin.

uem, seu iuxta proprietatem verbi Hebraici: *Ecce Dominus equitabit super nubem le-*

Christi caro, nubes.

uem: quanquam hunc locum de Christi carne interpretatur Divus Augustinus, tractatu 34. in Ioannem, docens carnem Christi appellari nubem, quia sicut nubes Solem temperat, ita caro Christi Divinitatem inter latentem temperabat, ne intuentium oculos suo splendore prætringeret. Nube, inquit, tegitur

Euseb.

carnis, non ut obscuretur sol, sed ut temperetur. De eadem carne nubem istam interpretatur Eusebius libro 1. Demonstrationis Evangelicæ cap. 4. & Cyillus Alexandrinus, atque Procopius, in commentarijs super Esaiam.

Cyrl. Alex. Procopius.

IV. Cæterum, ut ad institutum revertamur, nubes est proprius Dei thronus, ut est perspicuum ex loco Esaiæ citato, ex cap. decimo & nono Exodi, cū dicitur: *Veniam ad te in caligine nubis.* Cuius rei duplex ratio afferri potest: vna est, in typum incomprehensibilis Dei naturæ, quam non nisi per caliginem, & nubis obscuritatem in hac vita mortali cognoscere possumus: quo sensu dixit Paulus 1. Ad Timoth. 6. *Qui lucem habitat inaccessibilem:* & Regius vates Psalm. 17. *Posuit tenebras latibulum suum.* Sic enim hunc locum intellexit Gregorius Nazianzenus in Apologetico: *Fix, inquit, Dei splendorem capientes, quem abyssus operit, cuius tenebra latibulum sunt, quantumque percipitur, tantumdem semper se subducit, amantesque sui ex eo, quod fugit, ac velut iam comprehensus se probus se subducit, ad superna allicit.* Quo spectat illud Sponsi ad Sponsam, Cantorum

1. Tim. 6. 16. Psalm. 17. 12. Nazianz.

6. *Averte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt, pro quo Hebraei ceteri legimus, Quia ipsi me extulerunt:* cuius loci duplex est expositio; Altera, ut sit sensus, quia ipsi me superbire fecerunt, seu insolentiorum reddiderunt, quemadmodum ferè omnes Hebraei interpretantur, ut nimirum sponsum sponsam admonere, ne ipsum respiciat, quia oculorum eius pulchritudo eum quodammodo superbire facit, & supra modum gaudere, quod à tanta ametur, pulchritudine. Altera, ut, *Extulerunt, idem sit quod Auolare fecerunt, quemadmodum habet nostra translatio, & velit sponsus sponsam admonere, ne curiosius ipsum contempletur: quia*

Cur amantibus se subducit, ad superna allicit.

Cant. 6. 4. Elucidatur Cant. locum, & illustratur.

6. Averte oculos tuos à me, quia ipsi me auolare fecerunt, pro quo Hebraei ceteri legimus, Quia ipsi me extulerunt: cuius loci duplex est expositio; Altera, ut sit sensus, quia ipsi me superbire fecerunt, seu insolentiorum reddiderunt, quemadmodum ferè omnes Hebraei interpretantur, ut nimirum sponsum sponsam admonere, ne ipsum respiciat, quia oculorum eius pulchritudo eum quodammodo superbire facit, & supra modum gaudere, quod à tanta ametur, pulchritudine. Altera, ut, Extulerunt, idem sit quod Auolare fecerunt, quemadmodum habet nostra translatio, & velit sponsus sponsam admonere, ne curiosius ipsum contempletur: quia

quò magis, inquit, intelligendi aciem in me intenderis, eò magis tuam cognitionem subterfugiam: clarius enim perspicias quantum tua intelligendi vis à meà naturæ sublimitate superetur: Legendus est Gregorius Nazianzenus Oratione de fide, ubi inter alia, *Certe, inquit, hæc est Deus, sed cum dicitur, non potest dici: cum astimatur, non potest astimari: cum definitur ipsa definitur, ne crescit, Quem omnia nesciunt, & metuendo sciunt.* Altera ratio est ea, quia nubes signum gratiæ & protectionis diuinæ, suos ab æstu tentationum, ac laborum protegentis: & quoniam Deus de hominum protectione gloriatur, idcirco protectionis gaudet Symbolis ad spem & fiduciam hominibus afferendam, iuxta illud Psalmi 104. *Ex-pandit nubem in protectionem eorum.* De qua re legendus est Gregorius Nyssenus in libro de vita Moyssi, & Origenes homilia 7. super Numeros.

Postremo possumus hunc locum sic mysticè accipere, *Venit cum nubibus*, id est, cum sanctis. Dicuntur autem sancti nubes secundum D. Thomam in caput duodecim epistolæ ad Hebræos. Primò, propter conuersationis sublimitatem, iuxta illud Eliaie 60. *Qui sunt isti, qui ut nubes volant?* Et illud Pauli ad Philip-penses 3. *Conuersatio nostra in cælis est.* Secundò propter doctrinæ fecunditatem, iuxta illud Iob. 36. *Effundit imbres ad instar gurgitum, qui de nubibus fluunt.* Tertio, secundum D. Chrysostomum in eundem locum, propter spiritualis consolationis utilitatem: sicut enim nubes refrigerium præstant: ita exempla sanctorum, Quartò, secundum Hugonem Cardinalem ibidem, quia quemadmodum à nubibus procedunt pluuia, coruscationes, & fulgura, sic à sanctis pluuia doctrinæ, coruscationes miraculorum, fulgura comminationum oriuntur. Quintò, secundum Origenem in commentarijs super Hieremiam: Quia quemadmodum fulgura ex nubium collisione generantur, in morem silicem, quos cum comploferis, medius ex ipsis elicitur, ita nubes rationales cum seculis loquantur, ignem amoris diuini, & spiritualium commotionum fulgura ex se emittunt.

Et videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt.

SECTIO XVII.

SENSVS verus est, omnestam probi, quam improbi, Christum in Iudicio corporeis oculis videbunt, ex quo & Christum in corpore suo visibilem omnibus venturum, & vniuersos mortales à mortuis fore excitandos manifestè colligitur. Fit autem mentio, præcipuè eorum, *qui eum pupugerunt*, quia ij maximo quodam doloris sensu afficiuntur: cum viderint eum olim à se tam ignominiosè acceptum, tanta iam gloria coruscantem, & orbis vniuersi iudicem constitutum. Sumptum est hoc testimonium ex Zachar. 12. ubi ita legimus: *Aspicient ad me, quem confixerunt.* Quem locum citauit Ioannes in Euangelio, cap. 19. ubi cum narra-asset, quomodo Christo latus apertus fuisset, subiunxit: *Et iterum alia scriptura dicit, Videbit in quem transixerunt:* quo loco Ioannes mutatis verbis, sensum Prophete retinuit.

Primò, Notandum est ex hoc loco D. Hieronymum occasionem sumpsisse II. contra Septuaginta translationem argumentandi. Quia videlicet ipsi transtulerunt: *Aspicient in me, pro eo quod insulauerunt:* cum enim Ioannes hanc sententiam alijs verbis citet: *Videbunt, inquit, in quem transixerunt,* constat proculdubio, *transixerunt* scriptum fuisse, non autem *insulauerunt:* ex quo rursus argumentatur Hieronymus deceptos fuisse Septuaginta similitudine Hebraicarum literarum, Res, 7 & Daled, 7. Nam si legamus, Dæcharu, דַּחַר, erit confixerunt. Si autem Rachadu, רַחַדוּ, *salsauerunt.* Vnde Euthymius in Ioannem, ait, verili-

Nazianz.
Nubes signu
diuine prote-
ctionis.
Psal. 104. 39.
Nyssenus.
Origenes.
V.
D. Thom.
Sancti nu-
bes, propter
multa.
Esa. 60. 8.
Philip. 3. 20.
Iob. 36. 27.
D. Chrysost.
Hug. Card.
Origens.

VIEGAR
11
12
13